

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 avril 2024

PROJET DE LOI

**portant assentiment
au Protocole commun
relatif à l'application
de la Convention de Vienne et
de la Convention de Paris,
fait à Vienne le 21 septembre 1988**

Rapport

fait au nom de la commission
des Relations extérieures
par
Mme **Vicky Reynaert**

Sommaire	Pages
I. Exposé introductif.....	3
II. Discussion générale.....	4
III. Votes.....	6

Voir:

Doc 55 **3912/ (2023/2024)**:
001: Projet de loi.

Voir aussi
003: Texte adopté par la commission.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 april 2024

WETSONTWERP

**houdende instemming
met het Gezamenlijk Protocol
betreffende de toepassing
van het Verdrag van Wenen en
het Verdrag van Parijs,
gedaan te Wenen op 21 september 1988**

Verslag

namens de commissie
voor Buitenlandse Betrekkingen
uitgebracht door
mevrouw **Vicky Reynaert**

Inhoud	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Algemene bespreking.....	4
III. Stemmingen	6

Zie:

Doc 55 **3912/ (2023/2024)**:
001: Wetsontwerp.

Zie ook:
003: Tekst aangenomen door de commissie.

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Els Van Hoof

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Peter De Roover, Darya Safai, Anneleen Van Bossuyt
Ecolo-Groen	Samuel Cogolati, Wouter De Vriendt, Guillaume Defossé
PS	Malik Ben Achour, André Flahaut, Christophe Lacroix
VB	Annick Ponthier, Ellen Samyn
MR	Christophe Bombled, Michel De Maegd
cd&v	Els Van Hoof
PVDA-PTB	Steven De Vuyst
Open Vld	Goedele Liekens
Vooruit	Vicky Reynaert

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Mieke Claes, Kathleen Depoorter, Koen Metsu
Séverine de Laveleye, Kim Buyst, Barbara Creemers, Simon Moutquin
Hugues Bayet, Mélissa Hanus, Daniel Senesael, Özlem Özen
Steven Creyelman, Pieter De Spiegeleer, Kurt Ravyts
Daniel Bacquelaine, Emmanuel Burton
N., Jan Briers
Nabil Boukili, Marco Van Hees
Christian Leysen, Marianne Verhaert
Melissa Depraetere, Kris Verduyck

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

Les Engagés	Georges Dallemagne
-------------	--------------------

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de sa réunion du 26 mars 2024.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

Mme Hadja Lahbib, ministre des Affaires étrangères, des Affaires européennes et du Commerce extérieur, et des Institutions culturelles fédérales, expose l'objet du projet de loi.

Le projet de loi à l'examen concerne l'harmonisation de la législation relative à la responsabilité civile nucléaire au sein de l'Union européenne, mais aussi, plus largement, au niveau mondial, comme suite à la ratification du Protocole commun relatif à l'application de la Convention de Vienne et de la Convention de Paris, fait à Vienne le 21 septembre 1988.

Ce Protocole commun fait la jonction entre la Convention de Paris sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire du 29 juillet 1960, à laquelle la Belgique est partie, et la Convention de Vienne relative à la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires du 21 mai 1963.

Après l'incident de Tchernobyl de 1986, des experts ont mené des travaux communs sous l'égide de l'Agence internationale de l'énergie atomique (AIEA) et de l'Agence pour l'énergie nucléaire (AEN), qui ont débouché sur l'adoption du Protocole commun le 21 septembre 1988. Ce protocole a ensuite été ouvert à la signature.

Le Protocole commun met en place une extension du champ géographique de la responsabilité civile nucléaire en vue d'améliorer les possibilités d'indemnisation des victimes éventuelles d'accidents nucléaires.

Ce dispositif assure donc une plus grande sécurité juridique en cas d'accident nucléaire trouvant son origine dans l'un des États parties.

La Belgique a signé le Protocole commun, entré en vigueur le 27 avril 1992, en 1998.

La ratification de ce Protocole est importante: ainsi, les citoyens belges seront également protégés en cas d'accidents nucléaires dans les pays de l'Europe de l'Est

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 26 maart 2024.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

Mevrouw Hadja Lahbib, minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel, en de Federale Culturele Instellingen, geeft toelichting bij het voorliggende wetsontwerp.

Het wetsontwerp beoogt de harmonisatie van de wetgeving inzake de wettelijke nucleaire aansprakelijkheid binnen de Europese Unie, maar ook daarbuiten op mondiaal niveau, een en ander ingevolge de ratificatie van het Gezamenlijk Protocol betreffende de toepassing van het Verdrag van Wenen en het Verdrag van Parijs, gedaan te Wenen op 21 september 1988.

Het Gezamenlijk Protocol legt een verband tussen het Verdrag van Parijs inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van kernenergie van 29 juli 1960, waarbij België partij is, en het Verdrag van Wenen inzake wettelijke aansprakelijkheid voor kernschade van 21 mei 1963.

Na het ongeval van Tsjernobyl in 1986 voerden deskundigen gezamenlijke werkzaamheden uit onder auspiciën van het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA) en het Agentschap voor Kernenergie (NEA). Die werkzaamheden hebben geleid tot de aanneming van het Gezamenlijk Protocol op 21 september 1988. Vervolgens werd het Gezamenlijk Protocol opengesteld voor ondertekening.

Met het Gezamenlijk Protocol wordt het geografische toepassingsgebied van de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van kernenergie uitgebreid, teneinde eventuele slachtoffers van nucleaire ongevallen beter te kunnen vergoeden.

Het is een instrument dat voor meer rechtszekerheid zorgt wanneer een nucleair ongeval zou plaatsvinden in een Staat die partij is bij het protocol.

België ondertekende dit protocol in 1998. Het Gezamenlijk Protocol trad in werking op 27 april 1992.

De ratificatie van dat protocol is belangrijk, want het zorgt ervoor dat de Belgische burgers ook worden beschermd in geval van nucleaire ongevallen in

qui ont des centrales nucléaires en opération ou qui ont l'intention d'en construire de nouvelles prochainement.

Il est important d'améliorer les possibilités d'indemnisation des victimes éventuelles d'accidents nucléaires en donnant une plus grande sécurité juridique.

La Belgique contribue ainsi à l'élaboration d'un cadre global régissant la responsabilité civile nucléaire.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions et observations des membres

Mme Anneleen Van Bossuyt (N-VA) constate que les pays voisins de la Belgique sont déjà des États parties à la Convention de Paris. La Convention de Vienne a principalement été signée par des pays d'Europe de l'Est et des pays en développement qui ne sont pas des puissances nucléaires.

Le Protocole commun existe déjà depuis 1988. Pourquoi sa signature par la Belgique est-elle, soudainement, si urgente? Cette demande repose-t-elle sur une étude d'impact réalisée par des experts établissant les éventuelles implications financières pour notre pays?

Concrètement, la membre souhaite obtenir une réponse aux trois questions suivantes:

— quelle est la motivation sous-jacente qui justifie que la Belgique signe aujourd'hui le Protocole commun?

— qu'est-ce qui change concrètement au niveau de la responsabilité de la Belgique en termes de zones de dispersion potentielles, dès lors que nos pays voisins sont tous déjà des États parties à la Convention de Paris?

— quels sont les montants que la Belgique s'engage à couvrir en signant le Protocole commun? Quelle est la différence avec le niveau de couverture prévu dans la Convention de Paris?

B. Réponses de la ministre

M. Roland Dussart-Desart, expert du SPF Économie, répond comme suit aux questions de Mme Van Bossuyt.

La signature par la Belgique du Protocole commun ne fait naître aucune obligation financière supplémentaire pour notre pays. Le montant garanti reste identique. En revanche, le Protocole commun donne également

Oost-Europese landen met actieve kerncentrales of met plannen om in de nabije toekomst dergelijke centrales te bouwen.

Het is belangrijk betere schadevergoedingsmogelijkheden voor eventuele slachtoffers van nucleaire ongevallen tot stand te brengen via meer rechtszekerheid.

Aldus draagt België bij tot de uitbouw van een wereldwijd kader voor wettelijke nucleaire aansprakelijkheid.

II. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Anneleen Van Bossuyt (N-VA) stelt vast dat de buurlanden van België reeds partij zijn bij het Verdrag van Parijs. Het Verdrag van Wenen werd voornamelijk ondertekend door Oost-Europese landen en ontwikkelingslanden die geen kernmogendheid zijn.

Het Gezamenlijk Protocol bestaat reeds sedert 1988. Waarom is de ondertekening ervan door België plots zo dringend? Bestaat er een onderliggende impactstudie van experten waarin wordt voorgerekend wat voor ons land de financiële implicaties kunnen zijn?

Concreet wenst het lid een antwoord op de volgende drie vragen:

— wat is de achterliggende motivatie voor ons land om nu het Gezamenlijk Protocol te ondertekenen?

— wat verandert er concreet aan de Belgische aansprakelijkheid voor potentiële verspreidingszones, aangezien al onze buurlanden reeds partij zijn bij het Verdrag van Parijs?

— tot welke bedragen verbindt België zich bij het ondertekenen van het Gezamenlijk Protocol? Wat is het verschil met de dekkinggraad door het Verdrag van Parijs?

B. Antwoorden van de minister

De heer Roland Dussart-Desart, expert van de FOD Economie, antwoordt als volgt op de vragen van mevrouw Van Bossuyt.

De ondertekening van het Gezamenlijk Protocol brengt voor België geen bijkomende financiële verplichtingen mee. Het verzekerde bedrag blijft hetzelfde. Wel geeft het Gezamenlijk Protocol ook toegang tot het door het

accès au montant garanti par la Convention de Paris aux États parties à la Convention de Vienne, à savoir pour l'essentiel en faveur des victimes dans les pays d'Europe de l'Est. L'orateur souligne toutefois l'existence d'une déclaration concernant la Convention de Paris dans laquelle les parties s'engagent à accepter une réserve visant à permettre à un État partie à la Convention de Paris de limiter l'indemnisation des victimes d'un État partie à la Convention de Vienne à la hauteur de ce que ce dernier lui offrirait dans une situation réciproque. Le gouvernement entend associer une telle réserve de réciprocité au dépôt de l'instrument de ratification du Protocole commun par la Belgique.

La raison pour laquelle la Belgique ne procède à la signature du Protocole commun que maintenant tient au fait que la situation géopolitique de 1988 diffèrait considérablement de celle d'aujourd'hui. L'Europe de l'Est et l'Europe de l'Ouest constituaient encore deux mondes distincts à l'époque, et les montants offerts par les pays d'Europe de l'Est étaient très faibles. Ainsi, la Bulgarie ne prévoyait qu'un montant garanti de 5 millions de dollars américains en or.

Les premiers pays à rejoindre la Convention de Paris après l'élargissement étaient dès lors les pays limitrophes de ces pays d'Europe de l'Est, exprimant ainsi un geste politique. L'orateur renvoie en l'espèce à l'Allemagne.

Grâce à l'évolution positive de la couverture financière offerte par les pays d'Europe de l'Est, il est devenu intéressant pour les pays qui étaient déjà parties à la Convention de Paris de signer le Protocole commun. Ainsi, par exemple, la France, une importante puissance nucléaire, a signé le Protocole commun le 30 avril 2014. L'Espagne et le Royaume-Uni n'ont pas encore signé le Protocole commun jusqu'à présent. Ces pays sont en effet géographiquement plus éloignés des pays d'Europe de l'Est.

C'est en raison de la question de la réciprocité que la signature du Protocole commun par la Belgique a pris autant de temps. Dans l'intervalle, les pays d'Europe de l'Est parties à la Convention de Paris ont compris ce raisonnement. Il faut dès lors espérer que ces pays augmenteront leurs montants garantis. En raison de la clause de réciprocité, la Belgique ne paiera jamais davantage à ces pays que le montant que ceux-ci seront également disposés à lui verser.

C. Répliques

Mme Anneleen Van Bossuyt (N-VA) indique qu'elle n'est pas tout à fait rassurée par les réponses de l'expert

Verdrag van Parijs verzekerde bedrag aan de Staten die partij zijn bij het Verdrag van Wenen, namelijk voornamelijk ten gunste van de slachtoffers in de Oost-Europese landen. De spreker wijst echter op het bestaan van een verklaring bij het Verdrag van Parijs waarin de partijen zich ertoe verbinden een voorbehoud te aanvaarden waardoor een Staat die partij is bij het Verdrag van Parijs, de schadeloosstelling van slachtoffers van een Staat die partij is bij het Verdrag van Wenen, kan beperken tot het bedrag dat laatstgenoemde Staat in een wederkerige situatie zou aanbieden. De regering heeft het voornemen om een dergelijk wederkerigheidsvoorbehoud te koppelen aan de neerlegging van de akte van bekrachtiging van het Gezamenlijk Protocol door België.

België ondertekent het Gezamenlijk Protocol nu pas omdat de geopolitieke situatie in 1988 heel anders was dan nu. Oost- en West-Europa waren toen nog twee afzonderlijke werelden en de door de Oost-Europese landen aangeboden bedragen waren zeer laag. Zo voorzag Bulgarije slechts in een verzekerd bedrag van 5 miljoen dollar in goud.

De eerste landen die na de Europese uitbreiding, bij wijze van politiek gebaar, partij werden bij het Verdrag van Parijs, waren dan ook landen die aan die Oost-Europese landen grensden. De spreker verwijst ter zake naar Duitsland.

Wegens de positieve evolutie van de financiële dekking aangeboden door de Oost-Europese landen, werd het voor de landen die reeds partij waren bij het Verdrag van Parijs interessant om het Gezamenlijk Protocol te ondertekenen. Zo heeft bijvoorbeeld Frankrijk, een belangrijke kernmogendheid, het Gezamenlijk Protocol ondertekend op 30 april 2014. Spanje en het Verenigd Koninkrijk hebben het Gezamenlijk Protocol tot op vandaag nog niet ondertekend. Zij liggen geografisch immers verder van de Oost-Europese landen.

Omwille van het wederkerigheidsvraagstuk heeft de ondertekening van het Gezamenlijk Protocol door België zoveel tijd gevergd. Ondertussen hebben de Oost-Europese landen die partij zijn bij het Verdrag van Parijs deze redenering begrepen. Men hoopt er dan ook op dat deze landen hun verzekerde bedragen zullen verhogen. Wegens de wederkerigheidsclausule zal België nooit méér betalen aan deze landen dan het bedrag dat ook zij bereid zijn aan België te zullen betalen.

C. Replieken

Mevrouw Anneleen Van Bossuyt (N-VA) verklaart niet helemaal gerustgesteld te zijn door de antwoorden van

de la ministre. “Espérer une réciprocité” est en effet loin d’équivaloir à de véritables garanties juridiques sur papier concernant des montants concrets.

M. Roland Dussart-Desart, expert du SPF Économie, reconnaît que la réciprocité constitue une protection entre les États parties au Protocole commun, mais pas directement pour les victimes potentielles. Il observe une évolution positive mais ajoute que les processus décisionnels concernant la responsabilité nucléaire sont très lents dans tous les pays concernés. Avec le Protocole commun, un pas est franchi en direction des pays d’Europe de l’Est, l’espoir étant qu’à l’avenir, chacun de ces pays relèvera les niveaux des montants assurés.

Mme Anneleen Van Bossuyt (N-VA) souligne que le Parlement devrait pouvoir voter des textes juridiquement solides. L’intervenante ne se dit pas suffisamment rassurée par les réponses complémentaires de l’orateur.

Mme Hadja Lahbib, ministre des Affaires étrangères, des Affaires européennes et du Commerce extérieur, et des Institutions culturelles fédérales, renvoie aux réponses précédentes de l’expert, et souligne les progrès que le Protocole commun permet de réaliser dans l’intérêt de la protection de nos citoyens en cas d’accident nucléaire.

III. — VOTES

Articles 1er et 2

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

L’article 1er est adopté à l’unanimité.

L’article 2 est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

*
* *

L’ensemble du projet de loi est ensuite adopté, par vote nominatif, par 9 voix et 3 abstentions.

Résultat du vote nominatif:

Ont voté pour:

Ecolo-Groen: Wouter De Vriendt, Eva Platteau;

de expert van de minister. “Hopen op wederkerigheid” is immers van een andere dimensie dan waterdichte juridische garanties op papier over concrete bedragen.

De heer Roland Dussart-Desart, expert van de FOD Economie, erkent dat de wederkerigheid een bescherming betekent tussen Staten die partij zijn bij het Gezamenlijk Protocol, en niet rechtstreeks voor de potentiële slachtoffers. Er is evolutie in de positieve zin, maar de besluitvormingsprocessen die betrekking hebben op nucleaire aansprakelijkheid verlopen in alle betrokken landen zeer traag. Met het Gezamenlijk Protocol wordt een stap in de richting van de Oost-Europese landen gezet. De verwachting is dan ook dat elk van die landen hun verzekerde bedragen zullen verhogen in de toekomst.

Mevrouw Anneleen Van Bossuyt (N-VA) wijst erop dat het Parlement moet kunnen instemmen met juridisch sluitende teksten. Met de bijkomende antwoorden is mevrouw Van Bossuyt onvoldoende gerustgesteld.

Mevrouw Hadja Lahbib, minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel, en de Federale Culturele Instellingen, verwijst naar de eerdere antwoorden van de expert en onderstreept de stappen voorwaarts die met het Gezamenlijk Protocol worden gezet in het belang van de bescherming van onze burgers in geval van een kernongeval.

III. — STEMMINGEN

Artikelen 1 en 2

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 2 wordt aangenomen met 9 stemmen en 3 onthoudingen.

*
* *

Het gehele wetsontwerp wordt vervolgens bij naamstemming aangenomen met 9 stemmen en 3 onthoudingen.

Resultaat van de naamstemming:

Hebben voorgestemd:

Ecolo-Groen: Wouter De Vriendt, Eva Platteau;

PS: André Flahaut, Patrick Prévot;

MR: Christophe Bombled, Benoît Piedboeuf;

cd&v: Els Van Hoof;

Open Vld: Goedele Liekens;

Vooruit: Vicky Reynaert.

Ont voté contre: nihil.

Se sont abstenus:

N-VA: Peter De Roover, Darya Safai, Anneleen Van Bossuyt.

La rapporteure, La présidente,

Vicky Reynaert Els Van Hoof

PS: André Flahaut, Patrick Prévot;

MR: Christophe Bombled, Benoît Piedboeuf;

cd&v: Els Van Hoof;

Open Vld: Goedele Liekens;

Vooruit: Vicky Reynaert;

Hebben tegengestemd: nihil.

Hebben zich onthouden:

N-VA: Peter De Roover, Darya Safai, Anneleen Van Bossuyt.

De rapportrice, De voorzitter,

Vicky Reynaert Els Van Hoof